

"Alla var inte överens. Vi behöver inte vara överens"

1)

Ett av de inlägg jag i somras gjorde på Facebook illustrerades med Francisco de Goya's mästerverk "Den 3 maj 1808: arkebusering i Madrid".

Inlägget hade en kort fingerad dialog till det faktum att exekutionspatrullen gjort sitt:

- Varför sköt ni dom?
- De hade fel värdegrund.
- Jaha.

Så slutar dialogen.

Att jag nämner detta har inte att göra med att Facebookinlägget skulle ha någon särskild vikt i sig, utan poängen här är att påvisa varför just denna målning och framför allt den kontext den beskriver dök upp i mitt huvud. Min misstanke föll på Jan Myrdal. Och mycket riktigt, i skriftställning nr 14 (1987) [ytterst DN 1985] skriver Myrdal om Napoleons och det revolutionära Frankrikes erövring av Spanien och om de spanska böndernas motstånd. Här hade vi folk (de spanska bönderna) med (i moderna termer) fel värdegrund (ledda av munkar, djupt katolskt troende, etc.), helt i strid med dåtidens (i detta fall) förment progressiva narrativ.

Detta är kanske ett krystat exempel, men det jag vill peka på hur jag är påverkad av Jan Myrdals gärning. Det gäller nog många av oss som är gamla medlemmar i Folket i Bild/Kulturfront, för vi har läst och, vill jag hävda, diskuterat Jan Myrdals skriftställningar genom årtionden. Myrdal finns där och när vi försöker tänka politiskt så flyter hans skrivande upp i vårt medvetande och påverkar oss.

Med det finns fler ingångar till mitt ovan nämnda Facebookinlägg. På gott och ont fungerar Facebook som en slags ventil där vi får skriva av oss vår frustration. Vi får pysa när trycket blir för stort. Effekten är svårbedömd. I sällsynta fall explosivt, i de allra flesta fall är det faktiska resultatet bara att vi får en känsla av att vi fått något gjort. Det hävdas också att Facebooks så kallade algoritmer gör att våra inlägg har svårt att nå andra än de som redan tycker samma sak.

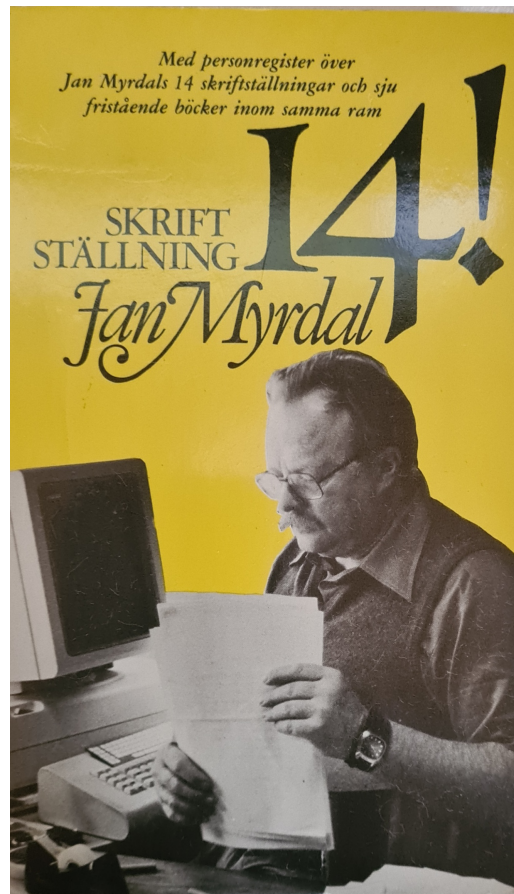
I Norberg ingår Folket i Bild/Kulturfront Bergslagen i Öppet samtal, ett samarbete med olika lokala organisationer. I våras kom det upp ett förslag om att författaren och utgivaren Stefan Lindgren skulle bjudas in till Öppet samtal och tala utifrån en bok som han gett ut på sitt förlag Gerundium, nämligen en bok av den nu bortgångne Daniel Ellsberg med titeln Domedagsmaskinen "Så planerade vi kärnvapenkrig."

Men detta ställde inte en av samarbetsorganisationerna upp på bl.a. därför Stefan Lindgren ger ut nyhetstidningen "Ryska posten". Han har fel värdegrund och då hjälper det inte ens att han vare sig ska tala om Ryssland eller Ukrainakriget, utan om

kärnvapenfrågan. Den som inte delar den rådande berättelsen ska uppenbarligen svartlistas. Det var den här historien som utlöste mitt Facebookinlägg.

Det jag nu beskrivit är ju i och för sig inte någon ny företeelse. I den ovan nämnda skriftställning nummer 14 finns en artikel av Myrdal om när prästen Dag Sandahl skrev en julbetraktelse i tidningen Folket i Bild. Enligt Myrdals artikel sade nämligen "ett känt progressivt teologpar" upp sin prenumeration, på självaste julafton dessutom. Varför? Jo, därför att Dag Sandahl var emot kvinnliga präster. Det faktum att Sandahls julbetraktelse inte handlade om frågan om kvinnliga präster hjälpte inte.

När Myrdal skriver om denna händelse kring Dag Sandahl gör han det i ett vidare sammanhang. Och jag får be om uppmärksamhet för nu kommer tillfälligt dessutom en annan fråga upp.

"När Förenta Staterna skulle ha bort den svenska konkurrensen och teknikföraktet blommade som värst var det till exempel bara där (Folket i Bild) jag kunde skriva om den rena och goda kärnkraften"

Men Myrdal lägger till:

"Alla var inte överens. Vi behöver inte vara överens."

För Myrdal var det kända teologparets inställning liktydigt med att de inte tillät sin teologmotståndare att få trycka något. Myrdal avslutar med följande:

”Detta begriper jag inte.”

Nej, vi behöver inte vara överens. Jag var och är inte överens med Myrdal om synen på kärnkraften som ren och god. Men det är också så typiskt Myrdal att se kärnkraftsfrågan bortom vår egen svenska politiska arena. ”När Förenta Staterna skulle ha bort den svenska konkurrensen ...” (underförstått den svenska kärnkraftindustrin, om jag tolkar det). Det var en tanke som knappast upptog oss kärnkraftsmotståndare vid den tiden.

2)

I Falun har Folket i Bild/Kulturfront Bergslagen inriktat sig på fredsarbetet, bland annat i samarbete med Falu FN-förening och Falu Fredskör.

År 2015 skrev vi till Folket i Bild/Kulturfronts riksstyrelse och uppmanade föreningen att söka medlemskap i Svenska FN-förbundet. Det gjorde också FiB till slut. År 2017 kom svaret. Ansökan avslogs. De som ansöker om medlemskap, skrev Svenska FN-förbundets styrelse, förväntas stödja förbundets mål:

”I ert fall finner vi det inte troligt att vi har särskilt många gemensamma beröringspunkter. I flera frågor känner vi tvärtom snarare att vi står på motsatta sidor, eller åtminstone att ni väljer att ge utrymme åt krafter som starkt ifrågasätter många av de kärnvärden som Svenska FN-förbundet står för.”

Och styrelsen fortsätter:

”Ett tydligt exempel på detta är det faktum att FiB/K år 2008 utsåg Jan Myrdal (grundare och fortsatt krönikör i FiB/K) som sin hedersordförande. Medan FN-förbundet lyft fram Pol Pots brott mot mänskligheten som en av 1900-talets största

katastrofer så har FiB/K således utsett Pol Pots främste försvarare i Sverige till sin hedersordförande.”

Svenska FN-förbundets svar var oförskämt både mot Folket i Bild/Kulturfront och mot Jan Myrdal. Folket i Bild ger, enligt Svenska FN-förbundets styrelse, utrymme åt krafter som ifrågasätter dess kärnvärden. Begreppet kärnvärden måste tolkas synonymt med det som numera kallas värdegrund. Folket i Bild försvarar FN-stadgan men ifrågasätter till exempel RIP, responsibility to protect, något som Svenska FN-förbundet önskar få inkluderat i FN-systemet, men som en majoritet av världens länder, särskilt i den globala syd, bestämt avvisar, bland annat med hänvisning till kriget mot Libyen. Tillämpningen av RIP i Libyen var och är en nutid mänsklig katastrof och ett brott mot FN-stadgan. Fallet Kambodja/Kampuchea kan inte reduceras till en fråga om Pol Pot, särskilt inte mot bakgrund av den USA-inspirerade statskuppen med de påföljande lagvidriga amerikanska bombningarna av Kambodja och senare av den vietnamesiska invasionen av Kampuchea, som var ett brott mot FN-stadgan. Genom att skylla allt på Pol Pot, så döljs de andra brotten. Sedan kanske det kan vara så att både Folket i Bilds beskrivning av Kampuchea under dessa år och Jan Myrdals inställning har en del övrigt att önska mot bakgrund av vad som senare kommit fram. Men Jan Myrdal blev inte hedersordförande därför att han skulle vara Pol Pots främste försvarare, som Svenska FN-förbundet antyder, utan för hans insatser för Folket i Bild som tidning och förening.

3)

År 2022 kom Folket i Bild/Kulturfront Bergslagen ut med antologin ”Vad folkets kultur är och kan vara”, där Jan Myrdal är en av medförfattarna något han tidigare gett sitt godkännande till. Boken finns till försäljning idag. När vi arbetade med boken uppstod en konflikt kring en av författarna, nämligen Bitte Assarmo. En annan medförfattare/bidragsgivare menade att han inte kunde delta i projektet eftersom Bitte Assarmo skriver i s.k. alternativa högertidningar. Det handlade således inte om den text hon skrivit i antologin, som var om svensk kultur, utan om henne som person. Vi ställdes inför ett ultimatum, antingen lyfter vi ut Bitte Assarmos text eller också blir vi utan hans text. Det var tråkigt eftersom hans text var bra och vi hade arbetat med att få den gamla pdf-bilden till tryckbar text.

Vad folkets kultur är och kan vara

Men historien upprepar sig. Meningsmotståndares texter ska inte få tryckas. Jag vill i detta sammanhang återigen påminna om vad Myrdal skrev i sin skriftställning nr 14. "Detta begriper jag inte". "Vi behöver inte vara överens". Vi valde att ha kvar Bitte Assarmos text i vår antologi.

Det finns ytterligare aspekter av detta. Som ni kanske minns hamnade Myrdal i blåsväder när han tillät en av sina texter att publiceras i Nya tider 2016. Det var fel tidning enligt vissa. Men Myrdal försvarade sig med att säga att han ville nå denna tidnings läsare. Jag kom nyligen att tänka på det då jag på nätet läste att en av presidentkandidaterna för det demokratiska partiet i USA, Robert Kennedy Junior, beskyldes för att ha deltagit på en högersajt. Han försvarade sig med att han ville nå denna sajts lyssnare och tittare. Det är något märkligt med allt detta. Det är alltså högern (i alla fall vissa delar av denna) som står för öppenhet och debatt och det är vänstern (i alla fall delar av denna) som står för svartlistning och censur. Myrdal tillhör inte denna del av vänstern, men han tillhörde helt klart vänstern eller som han själv formulerade det. "Vi på vår kant". Folket i Bild har däremot inte någon överideologi (vänster/höger) utan förenas i kraven Yttrande- och tryckfrihet, Folkets kultur och Antimperialism.

4)

Det är allmänt känt att Myrdal var med och startade Folket i Bild/Kulturfront 1971-1972. Myrdals bidrag till tidningen Folket i Bild/Kulturfront genom sina skriftställningar var ett imponerande livsverk. Som jag var inne på tidigare, dessa har påverkat vårt tänkande som fibbare och läsare då, nu och säkert under lång tid framöver.

När Myrdal bodde i Skinnskatteberg var han med i Folket i Bild/Kulturfront Bergslagen. I själva verket var han med och startade avdelningen. Det skedde på Elsa Anderssons konditori i Norberg 2009. Där höll Myrdal tal och vi bildade en interimsstyrelse för FiB/K Västmanland-Dalarna, som vi kom att heta i början. Vi konstituerade oss 2010.

Det är lätt att fastna vid bilden av Myrdal som den stora initiativtagaren och skriftställaren i Folket i Bild. Men mindre känt är att han också deltog i föreningsarbetet och han gjorde så också i FiB/K Bergslagen. Jag minns särskilt ett öppet styrelsemöte på Prosgårdarna i Gopa i Sågmyra strax norr om Falun, hemma hos bonden Helge Sonntag. Som jag tidigare nämnt var fibbarna i Falun engagerade i fredsfrågan med nära kontakter med Falu FN-förening. På mötet diskuterade vi huruvida det var klokt att FiB/K sökte medlemskap i Svenska FN-förbundet. Vi kom fram till att det var klokt eftersom vi ser FN-stadgan som viktig. Hur det slutade vet vi redan. När vi långt senare på ett möte meddelade att FiB/K fått avslag sa Myrdal, bara en aning upprörd ”Jaha, det berodde alltså på mig”.

5)

Jag nämnde inledningsvis om mitt Facebookinlägg illustrerad med målningen av Francisco de Goya. Texten är drastisk för inte skjuts folk bara för att de har fel värdegrund. Men ifrågasätts den rådande berättelsen kring frågor som Nato, Ukraina etc. då uppträder obehagliga fenomen, som smädelser, beskyllningar att gå Rysslands ärenden och antydan om landsförräderi. När FiB/K Stockholm skulle ha en debatt i Ukrainafrågan tvingades de byta lokal tre gånger. Men min text ligger trots allt inte så långt borta. Julian Assange har på grund av sin journalistiska gärning blivit fängslad och riskerar utlämning till USA. Han har bidragit till att avslöja USA:s krigsbrott i bland annat Irak. Sådant görs inte ostraffat. Med smädelser har de lyckats skapa likgiltighet kring hans öde i den allmänna opinionen.

- Varför får Julian Assange ruttna i fängelset?
- Han har fel värdegrund.
- Jaha.

6)

Världen förändras nu i en takt som saknar motstycke i alla fall under min levnad. Det sägs att när Myrdal i Varberg var inne på att han inte skulle leva så länge till så uttryckte han besvikelse över att han inte skulle få vara med om denna stora

spännande förändring. Myrdal förstod att den skulle komma och nu är vi mitt uppe i denna.

Tack Jan Myrdal för dina insatser och det tråkigt att du inte längre får vara med oss.

P-O Tellander

2023-08-05

Gustafs kyrkogård